

Research Paper

Survey of Urban Tourist Role and Effects on Zanjan City's Recreation

Yosef Khodaei¹, Bahman Kargar^{2*}, Rahim Sarvar³

1- Ph.D. Student of Geography&Urban planning, Islamic Azad University, Branch Oloume tahgigat, Tehran, Iran.

2- Associate professor of Geography&Urban planning, Islamic Azad University, Branch share rey, Tehran, Iran.

3- Professor of Geography & Urban planning, Islamic Azad University, Branch Oloume tahgigat, Tehran, Iran.

Received: 2019/08/30

Revised: 2020/04/21

Accepted: 2020/04/22

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jzpm.2022.4122

Keywords:

Urban tourist, Recreation, Delphi method, Zanjan City

Abstract

Nowadays tourism should be one of vival stable of development industry in each society that have improvement of economic politic urban and environment .focus on aspects of different tourist industry with international and local planning of management of each community play important role in international and national activities .Urban tourist is part of globe trophy developed and stable industry .it's sort of new subject and history of propounding it in scientific circles is less than more decades .Urban tourist is one of the most important and the most complex human's space and place activities .inthe idea of experts ,urban tourist creates a big cultural ,social and economical occasions for cities .This occasion have a high effect on improvement of life quality indifferent aspects. For this purpose, data were collected through field and library methods. According to existing standards the statistical sample size was 9 persons, consist of tourism experts and urban experts who were selected based on Delphi method. Hereby, the effect of urban tourism on improving and remanufacturing old districts and central core of Zanjan city using Friedman test, the effect of urban tourism on improving and remanufacturing old districts and central core of Zanjan city using Kramer statistical test, investigating the impact of urban tourism on the components of renovation and remodeling of the central core and neighborhoods of Zanjan city using one-way chi-square test, measuring the impact of urban tourism on creating income and attention of authorities in maintenance, restoration and improvement and recreation of Zanjan neighborhoods using Friedman Test, impact of urban tourism on creating income and attention of authorities in maintenance, restoration and improvement and recreation of Zanjan neighborhoods using One-Way Chi-square Test, has been analyzed using Spearman which its general description will be discussed in the analysis section.

Citation: Khodaei, Y., Kargar, B., Sarvar, R., Survey of Urban Tourist Role and Effects on Zanjan City's Recreation Journal of Regional Planning, 2022: 11 (44): 291-308. DOI: 10.30495/jzpm.2022.4122

*Corresponding Author: Bahman Kargar

Address: Associate Professor of Geography&Urban Planning, Islamic Azad University, Branch Share Rey, Tehran, Iran.

Tell: 09388518898

Email: Bahman.Kargar@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

Postmodern citizens often spend their free time touring the city to find entertainment. The before-mentioned type of activity is called city/urban tourism. This industry involves filling your free time at home or going outside the city or village. City tourism happens when people spend their free time touring in urban areas or wandering in city infrastructures such as parks, amusement parks, shopping malls, cultural and historical centers, and forth. This industry, which has been able to satisfy some of the citizens' needs and answer their calling for regular recreational activities, is developing and growing in various parts of the world, including Iran (Especially in the large metropolises of our country). Based on mentioned particularities, now days providing open space areas and modern recreation centers has become one of the primary goals for Iranian metropolitan executives. The extension of such modern tourism, at the level of sustainable local development and ultimately national development, can: improve the economy and the environment, balance people's leisure time, and enhance their physical and mental health. Besides, it plays a significant role in attracting foreign and domestic tourists to visit a well-managed city.

Methodology of the Study

The method of this research is descriptive-analytical; we used the survey method and Delphi technique to collect data. To gather information, first, the documents stored in the library of offices and organizations such as the Cultural Heritage-Tourism Organization, the Deputy of Planning of the Governorate, the Governor's Office have been studied and used. In this research, the main instrument for data collection is a questionnaire. The statistical population of the present study is the existing policies in the field of city tourism and recreation, 30 expert professors, city managers, and the

municipality. In this study, we used Kai-Square, Friedman, Kramer, and Spearman tests to analyze the whole statistical population. Accordingly, to statistically analyze data, we used the Friedman test to measure the effectiveness of urban tourism in favor of improving and renovating the context of both old regions and the central core of Zanjan - to measure the impact of urban tourism on improving and renewing both old areas and the central core of Zanjan city, we used the Kramer statistical test.

Findings

The results show that the increase in urban tourism has led to renovating historical sites and helped build their identity. Amelioration resulting from the presence of tourists, along with increasing revenue, have led to prosperity in the tourism industry. Also, it has risen the attention of city managers to renovate the valuable historical context of Zanjan in recent years. Finally, while creating job opportunities, these actions paved the way for urban instauration. By studying and examining the current situation of Zanjan city and observing the improved, restored, and recreated places, we can conclude that: because the augmentation of city tourism results in revenue growth, the importance of this matter, is maturing clear day by day to city officials. This encourages all the officials, including the governorate, the municipality's cultural heritage, and the city council, to take the lead and pave the way for planning and designing areas so that both tourists and the people of the city can use .

Conclusion

Finally, by studying the information obtained from the presence of tourists and examining the process of renovating the valuable and historical regions of Zanjan, which is happening recently, we can state that: city tourism in historical and recreational areas of Zanjan has increased

in a manner that it is already presenting job opportunities and financial profits. So this makes officials support the renovation of the areas in such a way that not only won't they face any problem with executing the projects but also carry the plan faster by having people's support. The implementation of the Historic Square Green Square (also called Sabze Meydan) project is a real example of the cooperation of people, officials, business owners, and shopkeepers. The best way to make profits from the tourism industry is by attracting tourists, and that would not be possible unless we renovate city regions and value them. By reviving the identity of cities, we can increase the opportunity of attracting tourists and develop city tourism. Besides, with the income gained from this, we can help to improve the city as much as possible. According to field studies and data collection from the Delphi technique and interviews that we had with tourism experts, tourism professors, and municipal officials involved in the field of tourism and questions raised in the presence of the experts, all realized the effects of tourism on urban restoration and reconstruction. They acknowledged that developing city tourism can directly result in revenue growth. This will also persuade city officials, such as the cultural heritage and

the municipality administrators, to use existing potentials to the best of their ability to improve Zanjan's tourism, and this will indirectly revitalize citizens' sense of identity, pride, and sense of belonging.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقاله پژوهشی

بررسی نقش و اثرات گردشگری شهری بر باز آفرینی شهر زنجان

یوسف خدائی^۱، بهمن کارگر^{۲*}، رحیم سرور^۳

۱- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

۲- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری، تهران، ایران.

۳- استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

چکیده

امروزه گردشگری را به عنوان یکی از مهمترین صنایع توسعه پایدار در هر جامعه ای باید دانست، که از تحرک بالایی در تغییرات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، شهری و محیطی برخوردار است، تمرکز بر جنبه‌های گوناگون صنعت گردشگری، همراه با برنامه‌ریزی‌های مدیریت محلی و ملی هر جامعه‌ای نقش بسیار با اهمیتی در فرایندهای بین‌المللی و ملی هر جامعه‌ای می‌تواند ایفاء کند. گردشگری شهری در واقع بخشی از این صنعت توسعه‌مند و پایدار جهانگردی است که موضوع نسبتاً جدیدی است، و سابقه طرح آن در محافل علمی به کمتر از دو دهه اخیر می‌رسد. گردشگری شهری، یکی از مهمترین و پیچیده‌ترین فعالیت‌های فضایی و مکانی انسان در جامعه شهری است، به نظر صاحب‌نظران، گردشگری شهری یک فرصت بزرگ فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای شهرها بوجود می‌آورد، که این فرصت نقش بسیار موثری در ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان در ابعاد گوناگون می‌تواند ایفاء کند. برای این منظور ابتدا از راه روش‌های میدانی و کتابخانه‌ای، داده‌ها گردآوری شد. حجم نمونه آماری طبق استانداردهای موجود برابر با ۳۰ نفر بوده که متشکل از متخصصین حوزه گردشگری و کارشناسان حوزه شهری است که بر اساس روش دلفی انتخاب شده است. بر این اساس سنجش میزان اثر گذاری گردشگری شهری بر به‌سازی و بازآفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان با استفاده از آزمون فریدمن- سنجش میزان اثر گذاری گردشگری شهری بر به‌سازی و بازآفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان با استفاده از آزمون آماری کرامر- بررسی میزان تأثیر گردشگری شهری بر مولفه‌های مربوط به به‌سازی و باز آفرینی هسته مرکزی و محلات شهر زنجان آزمون کای اسکوتر یک طرفه - سنجش میزان اثر گذاری گردشگری شهری بر ایجاد درآمد و توجه مسئولین امر در حفظ، مرمت و به‌سازی و بازآفرینی محلات شهر زنجان با استفاده از آزمون فریدمن- آزمون کای اسکوتر یک طرفه - آزمون اسپیرمن، مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفته که شرح کلی آن در بخش تجزیه و تحلیل مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۶/۰۸

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۰۲/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۲/۰۳

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jzpm.2022.4122

واژه‌های کلیدی:

گردشگری شهری، بازآفرینی، روش دلفی، شهر زنجان

* نویسنده مسئول: بهمن کارگر

نشانی: دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری، تهران، ایران.

تلفن: ۰۹۳۸۸۵۱۸۸۹۸

پست الکترونیکی: Bahman.Kargar@yahoo.com

مقدمه

ورزشی، پارک‌ها، شهربازی، مراکز خرید، مناطقی با معماری تاریخی و مکان‌هایی مربوط به حوادث مهم با افراد مشهور، ... را دارا بوده، نقش بارزی در شکل‌گیری گردشگری شهری، جذب گردشگران بسیار دارد. با توجه به این ویژگی‌های شهری، گردشگران شهری در فضای شهری در راستای انگیزه‌های متفاوتی که شامل P دیدار دوستان و خویشان- مسافرت‌های تجاری- حضور در نمایشگاه‌ها و کنفرانس‌ها- بازدید از میراث فرهنگی- سفرهای مذهبی و تفریحی- به منظور حضور در حوادث- خریدهای تفریحی- سفرهای روزانه- دلایل شخصی و... " به شهرهای بزرگ و کلان‌شهرها سفر می‌کنند. بر مبنای این انگیزه‌های کنشگری، فضای شهری چند بعدی است که این فضای چند بعدی برآورد کننده یک رویکرد به درون در پاسخگویی به نیازهای گوناگون و یک رویکرد به بیرون در کنش متقابل فرهنگی یا در برخی موارد تضادهای ناشی از آن است. «(Mehdie Saghaie, 1388:10).

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

واژه بازآفرینی یا «Regeneratio» از ریشه فعل Regenerate به معنی احیا کردن جان دوباره بخشیدن، احیا شدن، از نو رشد کردن بوده است و هم‌چنین، در تعریف این عبارت گفته می‌شود که به معنای بازتولید طبیعی، بخشی از یک تمامیت زنده می‌باشد که در معرض نابودی قرار گرفته است (Robert, 2000:79). این واژه به شکل گسترده‌ای پس از ۱۹۹۵، به عنوان جایگزینی برای واژه به شکل گسترده‌ای پس از ۱۹۹۵، به عنوان جایگزینی برای نوسازی شهری در عرصه ادبیات شهرسازی جریان یافت. کوچ این جایگزینی را چنین بیان می‌کند: بازآفرینی شهری از آرمان‌ها و دستاوردهای نوسازی شهری که به صورت فرآیندی از تغییرات کالبدی اساسی دیده می‌شود و تجدید حیات شهری هر گاه نیاز به اقدام را پیشنهاد می‌دهد در تدقیق یک رویکرد با شکست مواجه می‌گردد بسیار فراتر حرکت می‌کند (Couch, 1990:2). واژه بازآفرینی شهری معانی متفاوتی را در ذهن افراد گوناگون متبادر می‌سازد و در عمل می‌تواند در طیفی از فعالیت‌های بزرگ مقیاس برای ارتقای رشد اقتصادی تا مداخلات در حد محله‌ها و واحد همسایگی به منظور ارتقای کیفیت زندگی بگنجد در بریتانیا نهاد «شراکت انگلیسی»، بازآفرینی را به عنوان مجموعه‌ای از فعالیت‌های هدفمند مطرح می‌سازد که تنزل کالبدی، اجتماعی و اقتصادی را در محیط‌هایی که بازار توانسته بدون حمایت دولت موفق بر حل آن شود، تغییر دهند (CLG, 2008: G7). رابرتز در مقدمه کتاب بازآفرینی شهری یکی از جامع‌ترین نگرش‌ها را تعریف بازآفرینی ارائه کرده است: بازآفرینی شهری فرآیندی است که

گردشگری شهری یا تفریح شهری، بخشی از گذران اوقات فراغت شهروندان عصر پسا مدرنیته است. این نوع صنعت شهری، حد فاصل گذاران اوقات فراغت در خانه و خارج از شهر و آبادی می‌باشد. گردشگری شهری به آن بخشی از گذران اوقات فراغت گفته می‌شود که در محدوده سکونت شهری شهروندان و فضاهای باز درون شهری از جمله پارک‌ها- شهربازی‌ها- مراکز خرید- مراکز فرهنگی و تاریخی و... شکل می‌گیرد. رشد چنین صنعتی در نقاط گوناگون جهان از جمله در ایران بویژه در کلان‌شهرهای بزرگ جامعه ما به صورت روزانه یا هفتگی که توانسته بخشی از نیازها و فعالیت‌های فراغتی مستمر شهروندان را ارضاء کند در حال گسترش و تداوم می‌باشد. بر اساس چنین ویژگی، امروزه گسترش فضاهای باز جمعی و ایجاد مراکز فراغتی و تفریحی مدرن یکی از اهداف مهم برنامه ریزان مدیریت کلان‌شهرهای جامعه ما می‌باشد. گسترش این نوع جهانگردی مدرن در سطح توسعه محلی پایدار و در نهایت، توسعه ملی افزون بر تأمین اهداف اقتصادی، زیست محیطی، تعادل بخشی در گذران اوقات فراغت، تأمین سلامت جسمی و روانی که با خود به همراه می‌آورد، نقش بارزی در جذب توریسم خارجی و داخلی برای یک سیستم مدیریت شهری با برنامه ریزی پیچیده و چند وجهی را به همراه دارد. بر این اساس «گردشگری شهری چون با گذران اوقات فراغت، نیازهای فراغتی در درون شهر و محیط پیرامون شهر به صورت مستمر و پایدار در ارتباط است، این صنعت در شهرها بخش جدایی ناپذیر خدمات شهری چند وجهی مورد نیاز شهروندان دائم و غیر دائم شهری را تشکیل می‌دهد؛ و بر این اساس این صنعت در حیطه وظیفه برنامه‌ریزی مدیریت شهری واقع می‌شود. افزون بر این گردشگری شهری با ارزش‌های محیطی، میراث فرهنگی و تاریخی هر شهر ارتباطی تنگاتنگ دارد که از این منظر توجه به استقلال به این امر در طرح‌های توسعه و عمران شهری ضروری به نظر می‌رسد. باید توجه کرد که گردشگری شهری و کیفیت و کمیت آن یکی از شاخص‌های مهم توسعه و عمران شهری به شمار می‌آید، اما در کل برای تحقق گردشگری شهری در شهرها می‌بایست گردشگاه و مجموعه‌های گردشگاهی درون شهری و برون شهری و حومه‌ای به تناسب بوجود آید و تسهیلات گردشگری نیز در یک شهر به تناسب طیف گردشگران فراهم شود.» (Akbar zadeye, Ebrahimi, 1386:20). گردشگری شهری در چارچوب الگوهای فضایی خاصی عمل می‌کند. نواحی شهری به علت آنکه دارای جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی بسیاری می‌باشند، غالباً مقاصد گردشگری بشمار می‌روند. شهرها معمولاً با جاذبه‌های متنوع و بزرگ که دارای موزه‌ها، بناهای یادبود، تئاترها، استادیوم‌های

مطرح شدن ابعاد چندگانه یاد شده هم راستایی اقدامات احیا و باززنده سازی با مقوله پایداری را نیز در بر گرفت:

اهداف شهر پایدار با اقداماتی که به منظور بازسازی و بازآفرینی بافت‌های کهن و قدیمی و مناطق مرکزی شهر باید صورت گیرد، کاملاً هماهنگ بوده و در حقیقت مکمل و حامی یکدیگرند. زیرا در شهر پایدار نیز هدف این است که قبل از مصرف و یا تخریب اراضی مهم طبیعی و یا اراضی بایر در اطراف شهر، از زمین‌های موجود در داخل شهر استفاده به عمل آید. تاکید بر ایجاد فضاهای با دوام و احیاء و استفاده مجدد از بناها و عناصر موجود در شهر، وجه مشترک مفیدی را بین دو هدف پایداری و حفظ بناها و آثار تاریخی و بافت‌های تاریخی و قدیمی شهری پدید می‌آورد (Bahrine, 1376:32).

محمد مسعود، حمید رضا بیگ زاده شهرکی (۱۳۹۱)، در مقاله‌ای با عنوان نگاهداشت و بازآفرینی موتیف‌های آرایه‌ای فضاهای شهری به این نتیجه رسیده است که فضاهای شهری در گذشته به گونه‌ای منسجم در هماهنگی نانوخته‌ای میان معماران و ارباب حرف مرتبط شکل می‌گرفته و در آن الگوهایی از آرایه‌ها و نقشمایه‌های تزئینی، افزون بر کارکردهای اقلیمی و حتی نیارشی، به عنوان عناصر کیفیت‌زا و هویت بخش به کار گرفته می‌شدند که نشان از توجه ویژه نسبت به عناصر تاثیرگذار بر کیفیات فضاهای شهری داشته است. امیرحسین شبانی و محمد سعید ایزدی (۱۳۹۶)، در مقاله‌ای با عنوان بومی سازی بازآفرینی یکپارچه شهری بافت‌های تاریخی شهر اسلامی به این نتیجه رسیده است که نارسایی بدست آمده از تسلط الگوهای غیربومی، تاکنون تبعات سنگینی را بر سازمان شهری ما تحمیل کرده است. تقلید سطحی و لحاظ نشدن بنیان‌های فرهنگی - اجتماعی بومی، افزون بر اینکه نتوانسته اند به دلیل ناسازگاری با هویت شهر ایرانی - اسلامی مساله‌ای را حل کنند، گاه اجرای نابجایشان معضلی مضاعف ایجاد کرده است. علی‌زنگی آبادی و دیگران (۱۳۹۰)، در مقاله‌ای با عنوان بررسی رویکرد بازآفرینی شهری با استفاده از مدل SWOT نمونه موردی، بافت مرکزی شهر مشهد به این نتیجه رسیده است که اجرای ناموفق طرح‌های بهسازی و نوسازی شهری باعث توجه به پدیده جدیدی به نام پایداری در پروژه‌های شهری شده است که از عمده‌ترین رویکردها در زمینه پایداری، احیای بافت‌های شهری و تاکید بر رویکرد بازآفرینی است. بهناز امین زاده و راحله دادرسی (۱۳۹۱)، در مقاله‌ای با عنوان بازآفرینی فرهنگ مدار در بافت تاریخی شهر قزوین با تاکید بر گردشگری شهری، در این مقاله، تلاش کرده است تا با بهره‌گیری از اصول گردشگری شهری، راهکارهایی برای بازآفرینی بافت‌های تاریخی کشور که به عنوان سرمایه‌های

به خلق فضاهای شهری جدید با حفظ ویژگی‌های اصلی فضایی (کالبدی و فعالیتی) منجر می‌گردد. بازآفرینی شهری، عبارت است از دید جامع و یکپارچه و مجموعه اقداماتی که به حل مسائل شهری بینجامد به طوری که بهبود دائمی در شرایط اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و زیست محیطی بافتی که دست‌خوش تغییر شده را به وجود آورد. (Robert, 2000:19)

رابرتز و سایکس در یک جمع‌بندی در سال ۲۰۰۰ و در آغاز هزاره سوم میلادی بر این عقیده‌اند که سه موضوع کلیدی؛ نیاز به یک رویکرد جامع که موضوعات اجتماعی و اقتصادی سروکار دارد. تدوین چشم‌انداز راهبردی یکپارچه بلندمدت و در پیش گرفتن اهداف توسعه پایدار، ماهیت، محتوا و شکل نظریه و عمل بازآفرینی شهری را در آینده تعریف خواهد کرد (Robert and skes, 2000).

بازآفرینی شهری پایدار (SUR)^۱: پارادایم تاثیرگذاری که به عنوان رویکردی جامع در ابعاد گوناگون اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، زیست محیطی و کالبدی در این تصمیم‌گیری‌ها در سطحی گسترده مطرح شده، پایداری و بسط آن در مفهوم توسعه پایدار بوده است. پارادایم پایداری یا توسعه پایدار در پی دستیابی به شیوه‌های بهینه رفع چالش‌ها، بحران‌های زیست محیطی، معضلات توسعه شهری به منظور ارتقای کیفیت زندگی و ایجاد موازنه بین رشد و توسعه و حفاظت از محیط زیست مطرح شده است. همچنین، از اوایل دهه ۱۹۹۰ مفهوم پایداری به نحو گسترده‌ای با واژه شهری در ابعاد گوناگون همراه شده و مقوله‌هایی چون شهر پایدار و توسعه شهری پایدار در ادبیات جهانی مطرح شده‌اند. در این جریان تغییر دیدگاه‌ها و تمرکز بر ابعاد پایدار در توسعه شهری انتظار می‌رود که اگر شهرها بخواهند به عنوان موتورهای رشد اقتصادی موفق عمل کنند، می‌بایست سیاست‌گذاری‌ها را در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی یکپارچه کنند. به بیانی دیگر، آن چنان که کمیسیون اروپایی اعلام می‌دارد: می‌بایست تعادلی بین ارتقای رقابت‌های اقتصادی، ادغام و انسجام اجتماعی و مناقشات مسائل زیست محیطی برقرار گردد (EC, 2006) در ادامه و همزمان با مطرح شدن مسائل اجتماعی و فرهنگی در توسعه و به ویژه توسعه مجدد در برنامه شهرهای پایدار (در بازه زمانی دهه ۹۰ میلادی)، افزون بر ابعاد زیست محیطی و اقتصادی، ابعاد اجتماعی و فرهنگی نیز اهمیت خاصی یافتند. پس از آن در آغاز هزاره سوم محیط به موضوعی سیاسی با اهمیتی جهانی تبدیل شده و جهان به مقطعی ویژه از رابطه محیط و جامعه رسیده است (Abdie, 1387:420). (Daneshpoor, 1387:420).

¹ - Sustainable urban regeneration

برای دست یابی به اهداف استراتژیک مربوط به گردشگری با چارچوب یکپارچه برای کارگردانی گردشگری در ارتباط است (Irani Herise et al, 1397:16).

روش پژوهش

روش انجام این پژوهش توصیفی-تحلیلی است و در آن از روش پیمایشی و روش دلفی برای تهیه داده‌ها استفاده شده است. به منظور گردآوری داده‌ها نخست اسناد و مدارک موجود در کتابخانه ادارات و سازمان‌هایی مانند: سازمان میراث فرهنگی-گردشگری، معاونت برنامه‌ریزی استانداری، فرمانداری مورد مطالعه و استفاده قرار گرفته اند. در این پژوهش ابزار اصلی گردآوری داده‌های پرسش نامه می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر، خط مشی‌های موجود در زمینه گردشگری شهری و بازآفرینی و ۳۰ نفر از اساتید صاحب نظر، مدیران شهری و شهرداری می‌باشد. در این پژوهش کل جامعه آماری از راه آزمون‌های کای اسکوئر، فریدمن، آزمون آماری کرامر، آزمون اسپیرمن مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد که بر این اساس سنجش میزان اثرگذاری گردشگری شهری بر به‌سازی و بازآفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان با استفاده از آزمون فریدمن-سنجش میزان اثرگذاری گردشگری شهری بر به‌سازی و بازآفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان با استفاده از آزمون آماری کرامر-جهت بررسی میزان تأثیر گردشگری شهری بر مولفه‌های مربوط به به‌سازی و باز آفرینی هسته مرکزی و محلات شهر زنجان آزمون کای اسکوئر یک طرفه - سنجش میزان اثرگذاری گردشگری شهری بر ایجاد درآمد و توجه مسئولان امر در حفظ، مرمت و به‌سازی و بازآفرینی محلات شهر زنجان با استفاده از آزمون فریدمن-آزمون کای اسکوئر یک طرفه جهت سنجش میزان اثرگذاری گردشگری شهری بر ایجاد درآمد و توجه مسئولین امر در حفظ، مرمت و به‌سازی و بازآفرینی محلات شهر - سنجش میزان اثرگذاری گردشگری شهری بر ایجاد درآمد و توجه مسئولان امر در حفظ، مرمت و به‌سازی و بازآفرینی محلات شهر زنجان با استفاده از آزمون اسپیرمن مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفته که شرح کلی آن در بخش تجزیه و تحلیل مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

محیط‌شناسی پژوهش

شهر زنجان در زمره شهرهای میانی کشور و مرکز استان زنجان است. این شهر با سابقه طولانی از جمله شهرهایی است که دوره‌های گوناگون اوج و حضیض در پویش شهر نشینی را پشت سر نهاده است. زنگان بیش از آنکه زنجان شود عبارت بود

ارزشمند امروزه در مرکز توجه نهادهای شهری واقع شده اند، ارائه شود. در این باره، از بازآفرینی فرهنگی به عنوان رویکردی اساسی پژوهش استفاده شده است. حسین محمدپورزند و ناصر امینیان (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان ارزیابی قابلیت‌های بازآفرینی پیاده راه‌های گردشگری از منظر توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی: خیابان ۱۵ خرداد تهران) به این نتیجه رسیده است که پیاده راه‌های گردشگری، رابط اصلی و پیوند دهنده فضاهای پویای شهری و گردشگران هستند و می‌توانند افزون بر نقش اقتصادی و اجتماعی، عامل اساسی توسعه گردشگری شهری و حضور فعال گردشگران در فضاهای شهری، محسوب شوند. فاطمه افخمی بنایم (۱۳۹۲) در پایان نامه خود با عنوان بازآفرینی شهری با رویکرد گردشگری شهری، نمونه موردی محدوده ورودی بازار بزرگ تبریز به این نتیجه رسیده است که ظهور نظریات توسعه درون‌زا از اوایل قرن بیستم تاکنون، نیاز به مرمت بافت‌های فرسوده درونی شهرها و توجه به رشد و گسترش کالبدی را ضروری می‌سازد. بافت‌های واجد ارزش، با وجود ارزش‌های محتوایی از نظر ریخت‌شناسی بافت و الگوی نوسازی دچار آشفته‌گی‌های بصری و عملکردی هستند. شادی توانا (۱۳۹۲)، در مقاله خود با عنوان نوزایی مراکز شهرهای ایرانی با رویکرد به گردشگری شهری به این نتیجه رسیده است که امروزه مراکز تاریخی شهرها بستری مناسب برای فعالیت‌های گردشگری و اقتصادی و غراغتی بشمار می‌روند. در ایران با وجود پتانسیل‌های گردشگری بی نظیر، مراکز شهرهای تاریخی فرایندی از پوسیدگی اقتصادی و متروکه شدن را طی کرده اند. محمد جاهد قدمی و دیگران (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای با عنوان مدل مفهومی بازآفرینی مراکز شهری با تأکید بر گردشگری شهری (نمونه موردی: مرکز شهر ساحلی محمودآباد) به این نتیجه رسیده است که مراکز شهری در گذشته نه چندان دور، کانون اصلی و قلب تپنده شهرها بوده است. هم‌اکنون به دلایل متعددی شاهد کم رنگ شدن و از بین رفتن تدریجی این نقش می‌باشیم. هاجر عباسی اصل (۱۳۹۴)، در پایان نامه خود به عنوان ارائه راهکارهای طراحی شهری در بافت قدیم املش در راستای حفاظت و بازآفرینی شهری با تأکید بر گردشگری به این نتیجه رسیده است که نقطه‌ای که امروز پژوهش‌های شهرسازی بر آن تکیه کرده است، نقطه عطفی در تاریخچه چندین دهه مرمت و حفاظت شهری در بافت‌های تاریخی است که در آن تعادل، تعامل و یکپارچه نگری بی سابقه‌ای خودنمایی می‌کند. این تعادل در پرداختن هم‌زمان به امر توسعه و حفاظت، «حفاظت و بازآفرینی شهری» را به عنوان اصلی‌ترین نیروی محرکه شکل دهنده بافت‌های تاریخی بدل کرده است. پیچیدگی سیستم گردشگری باعث می‌شود برنامه ریزی‌های حیاتی دشوار باشد در برنامه ریزی

از شهری کوچک و کم‌نشان، با کوچه‌های خاکی، خانه‌های خشتی و گلی، خیابان‌های ناهموار و بی‌درخت، با دیوارها و باروهای که چند بار ویران شده و جمعیتی کمتر از ۲۰ هزار نفر، ایستاده بر جاده ابریشم و گذرگاه اصلی مرکز به شمال غربی ایران، که در طی ۱۰۰۰ سال عمران و آبادی محدوده آن چهار بار ویران شد، اما در هشتاد سال اخیر و به ویژه بعد از دوره قاجاریه دچار دگرگونی‌های بنیادی در ساختار و چهره شهر گردید که نخستین برآیند آن افزایش جمعیت و وسعت شهر بود (Habibie et al, 1387:352). شهر زنجان علی‌رغم دارا بودن قدمت تاریخی همسنگ با شهرهای شناخته شده، فاقد پیشینه مدون تاریخی است. دیرینگی و قدمت ناحیه زنجان بر اساس مطالعات انجام شده به اواخر هزاره دوم قبل از میلاد می‌رسد (ghezelbash, 1387:181). بعضی از تاریخ‌نگاران شهر زنجان را با شهر (آگانزانا) که بطلمیوس از آن نام برده است یکی دانسته اند (Parcheganie, 1383:179). گفته می‌شود به استناد متون کتیبه‌های آشوری، منطقه‌ای که شهر زنجان در آن واقع شده، در قرن نهم قبل از میلاد «آندیا» نام داشته است و به احتمال زیاد، اقوام ساکن در آن با اقوام لولوبیان و گوتیان مستقر در زاگرس ارتباط داشته اند (Dalir et al, 1392:21). حمدالله مستوفی، بنیاد شهر زنجان را از اردشیر بابکان، سردودمان ساسانیان دانسته و نام نخستین این شهر را شهین ذکر کرده است. در لغتنامه دهخدا هم در سرواژه شهین چنین نوشته است (نام شهر زنگان است و معرب آن زنجان باشد و گویند این شهر را اردشیر بابکان بنا کرده است) (Soboute, 1377:78). پیدایش اجساد با مومیایی طبیعی معروف به ((مردان نمکی))؛ در معدن نمک روستای چهره آباد زنجان که کارشناسان برای عمر آن‌ها ۲۳۰۰ الی ۲۵۰۰ ساله در نظر گرفته‌اند، نمودی از شکل ظاهری شخصیت پیش از اسلام در منطقه زنجان است (Hosseinahie, 1388:11). کلاویخو سیاح معروف اسپانیایی و سفیر آن کشور در دربار امیر تیمور گورگان در سفرنامه خود نقل کرده است که زنجان قرار گاه داریوش سوم پادشاه هخامنشی بوده است (Hosseinahie, 1388:6). این شهر با سابقه بیش از ۱۴۰۰ سال، از جمله شهرهایی است که دوره‌های گوناگون اوج و حضیض در پویش شهرنشینی را پشت سر نهاده و امروزه با این حال به لحاظ بررسی‌های تاریخی کمتر مورد توجه محققان و مورخان قرار گرفته است. شاید بتوان دلائل آن را در موارد زیر جستجو کرد. یکی از این دلائل تخریب کامل شهر در ایلغار مغولان و تاتارها بوده است. گو اینکه شهر دوباره احیا شده و کاملاً از صحنه هستی پاک نگردید، ولی از نظر عقلی و منطقی،

شهری که چند صباحی تخریب و تبدیل به مخروبه و بیغوله شده است، چه جاذبه‌ای برای مورخ و سیاح می‌توانسته داشته باشد تا زمینه تصنیف و تألیف رساله و کتاب درباره آن فراهم آید. دوم اینکه زنجان در طول تاریخ طولانی خود پایتخت هیچ حکومتی نبوده است تا به لطف آن، مورد توجه مورخان حکومتی قرار گیرد؛ جز اینکه در برهه‌ای از تاریخ (زمان ایلخانان) حومه‌ای کوچک از همسایه پایتختش (سلطانیه) بوده است و صد البته که شهری کوچک بر کرانه پایتختی بزرگ، جاذب‌های برای معطوف کردن توجه مورخان به خود نداشته است. دلیل سوم در انزوای تاریخی شهر زنجان، وضعیت خاص اقلیم و موقعیت اقتصادی و تجاری شهر بوده است، زیرا شهر زنجان با وجود موقعیت چهارراهی و ممتازش، به دلیل اقلیم سرد و خشک و زمستانهای سخت و طولانی در طول تاریخ، کمتر از مناطق مشابهی چون ری و قزوین مورد توجه و اقبال قرار گرفته است. مجموعه این دلایل و بسیاری دیگر از عوامل که شاید در برهه‌ای از تاریخ وجود داشته‌اند و گذشت زمان زنجان را در زوایای تاریک تاریخ قرار داده است، موجب بی‌مهری تاریخ و مورخ نسبت به روشن ساختن جایگاه واقعی و تاریخی این شهر شد است (Mokammeli, 1379:21).

فرضیه نخست پژوهش

H1: به نظر می‌رسد گردشگری شهری این توان و پتانسیل را دارد که به به‌سازی و بازآفرینی محلات قدیمی و هسته‌ی مرکزی شهر کمک کند.

H0: به نظر می‌رسد گردشگری شهری در به‌سازی و بازآفرینی محلات قدیمی و هسته‌ی مرکزی شهر نقش ندارد.

نخستین فرضیه‌ای که در ارتباط با بررسی نقش و اثرات گردشگری شهری بر بازآفرینی شهر زنجان مطرح می‌شود، این است که بین گردشگری و به‌سازی و بازآفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان رابطه معناداری وجود دارد که این رابطه ممکن است به صورت مطلوب یا نامطلوب باشد، در ادامه به بررسی وضعیت هر یک از مؤلفه‌های فرضیه‌ی مربوطه با توجه به نظرات پاسخگویان (کارشناسان و اعضای شورای شهر، کارشناسان میراث فرهنگی و گردشگری، اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاهها) پرداخته می‌شود. به منظور دستیابی به اهداف فرضیه نخست پژوهش با توجه به نوع مولفه‌های موجود از آزمون‌های ناپارامتریک فریدمن، کرامر و کای اسکوئر یک طرفه استفاده شده است که نتایج بدست آمده از آن در جدول‌های زیر آمده است.

جدول ۲- سنجش میزان اثر گذاری گردشگری شهری بر به سازی و باز آفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان با استفاده از (آزمون فریدمن)

ردیف	اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه)	نظرات (کارشناسان شهری)، (کارشناسان میراث فرهنگی) و)	مؤلفه ها	میانگین رتبه ای فریدمن	میزان تأثیر عوامل (رتبه)	درجه آزادی	ضریب کسای اسکوتر	ضریب معناداری
۱		آیا گردشگری شهری در حفظ و احیاء آثار و بناهای بافت تاریخی شهر زنجان تأثیر گذار است؟	۴	۱/۴۳	۲			
۲		آیا با توسعه گردشگری در بافت قدیم شهر، مسئولین هم الزام حفظ آثار و بنا را درک خواهند کرد؟	۰	۱/۹۵	۱۳			
۳		آیا با به سازی و بازسازی محلات قدیمی می توان باز آفرینی محلات شهر را سبب شد؟	۳	۱/۸۳	۴			
۴		آیا باز آفرینی شهری می تواند هویت تاریخی و گذشته شهر را احیا کند؟	۴	۱/۱۰	۳			
۵		آیا گردشگری شهری می تواند به به سازی و احیاء محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان کمک کند؟	۳	۱/۷۵	۵			
۶		آیا باز آفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر می تواند هویت تاریخی شهر را بازگرداند؟	۲	۱/۸۳	۹			
۷		آیا احیاء هویت تاریخی مرکز شهر روی احساس غرور و افتخار ساکنان شهر نقش تأثیر گذاری دارد؟	۴	۱/۶۳	۱			
۸		آیا نوع رفتار ساکنان محل در فضای گردشگری می تواند در تسریع باز آفرینی بافت تاریخی شهر موثر باشد؟	۲	۱/۱۳	۱۱		۲۷۴،	۰**
۹		آشنایی ساکنان محل از طرح ها و برنامه های حوزه گردشگری در باز آفرینی بافت تاریخی موثر است؟	۲	۱/۸۳	۹		۱۸۸	۰/۰۰
۱۰		افزایش رضایت مندی ساکنان محل از سکونت در فضای گردشگری در باز آفرینی بافت تاریخی موثر است؟	۳	۱/۰۲	۸			
۱۱		برپایی رویداد های اجتماعی در حوزه گردشگری می تواند در باز آفرینی بافت تاریخی موثر باشد؟	۳	۱/۰۳	۷			
۱۲		آیا اعتماد مدیران شهری به نظرات ساکنان در فضای گردشگری می تواند در باز آفرینی شهر زنجان موثر باشد؟	۲	۱/۷۲	۹			
۱۳		تقویت تاسیسات اقامتی در شهر مانند هتل و متل ، مهمان پذیر ها و .. می تواند باعث افزایش گردشگر و تسریع باز آفرینی محلات شهری گردد؟	۲	۱/۳۸	۱۰			
۱۴		نقش شهرداری زنجان را در توسعه گردشگری و باز آفرینی شهری، چقدر اثر گذار می دانید؟	۳	۱/۵۲	۶			
۱۵		برنامه های نوروزی شهرداری زنجان و میراث فرهنگی و بناهای تاریخی استان را چقدر در توسعه گردشگری مناسب می دانید؟	۳	۱/۰۲	۸			
۱۶		ورود شهرداری و شورای شهر را در ساخت پروژه های تاریخی مانند طرح سبزه میدان در روند تسریع باز آفرینی شهر زنجان چگونه ارزیابی می کنید؟	۱	۱/۷۲	۱۲			

تعداد: ۳۰ سطح معناداری تا ۹۹٪ (***) سطح معناداری تا ۹۵٪ (*) عدم معناداری (NS)

منبع: مطالعات میدانی نویسنده، ۱۳۹۸

و اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه رابطه معناداری تا سطح ۹۹٪ برقرار است. در این بین با توجه به مقدار بیش تر میانگین رتبه ای فریدمن از بین مولفه های ذکر شده، مؤلفه اثر احیاء هویت تاریخی مرکز شهر روی احساس غرور و افتخار ساکنان شهر (۱۴/۶۳) در رتبه نخست و مؤلفه اثر توسعه گردشگری در بافت قدیم شهردر درک مسئولان در حفظ آثار و

بر اساس جدول (۲) نتیجه آزمون فریدمن نشان داد که بین گردشگری شهری و هر کدام از مولفه هایی که در زیر مجموعه فرضیه نخست پژوهش قرار گرفته اند رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین بین گردشگری شهری در شهر زنجان و مولفه های مطرح شده در جدول از دیدگاه سه گروه از پاسخگویان (کارشناسان و اعضای شورای شهر، کارشناسان میراث فرهنگی

بناها (۱۰/۹۵) در پایین ترین رتبه قرار دارد. بنابراین، با توجه به نظرات پاسخگویان، گردشگری شهری در حفظ، احیاء، بازآفرینی مرکز و هم‌چنین، محلات شهری و نیز به به‌سازی و احیاء

جدول ۳- سنجش میزان اثر گذاری گردشگری شهری بر به‌سازی و بازآفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان با استفاده از (آزمون آماری کرامر)

سطح معناداری	آماره کرامر	متغیر وابسته	متغیر مستقل	نظرات هر سه گروه از پاسخگویان ردیف
۰/۰۰۰**	۰/۵۶۷	آیا گردشگری شهری در حفظ و احیاء آثار و بناهای بافت تاریخی شهر زنجان تاثیر گذار است؟		۱
۰/۰۳۹*	۰/۴۴۶	آیا با توسعه گردشگری در بافت قدیم شهر، مسئولین هم الزام حفظ آثار و بنا را درک خواهند کرد؟		۲
۰/۰۰۰**	۰/۶۲۴	آیا با به‌سازی و بازسازی محلات قدیمی می‌توان باز آفرینی محلات شهر را سبب شد؟		۳
۰/۰۰۰**	۰/۵۶۵	آیا باز آفرینی شهری می‌تواند هویت تاریخی و گذشته شهر را احیا کند؟		۴
۰/۰۰۰**	۰/۵۸۹	آیا گردشگری شهری می‌تواند به به‌سازی و احیاء محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان کمک کند؟		۵
۰/۰۰۰**	۰/۴۸۸	آیا باز آفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر می‌تواند هویت تاریخی شهر را بازگرداند؟		۶
۰/۰۰۰**	۰/۵۵۸	آیا احیاء هویت تاریخی مرکز شهر روی احساس غرور و افتخار ساکنان شهر نقش تاثیر گذاری دارد؟		۷
۰/۰۰۰**	۰/۶۷۲	آیا نوع رفتار ساکنان محل در فضای گردشگری می‌تواند در تسریع باز آفرینی بافت تاریخی شهر موثر باشد؟	رفتار گردشگری شهری	۸
۰/۰۰۰**	۰/۶۶۹	آشنایی ساکنان محل از طرح ها و برنامه های حوزه گردشگری در باز آفرینی بافت تاریخی موثر است؟		۹
۰/۰۰۰**	۰/۶۴۰	افزایش رضایت مندی ساکنان محل از سکونت در فضای گردشگری در باز آفرینی بافت تاریخی موثر است؟		۱۰
۰/۰۰۰**	۰/۵۶۳	برپایی رویداد های اجتماعی در حوزه گردشگری می‌تواند در باز آفرینی بافت تاریخی موثر باشد؟		۱۱
۰/۰۰۰**	۰/۶۸۹	آیا اعتماد مدیران شهری به نظرات ساکنان در فضای گردشگری می‌تواند در باز آفرینی شهر زنجان موثر باشد؟		۱۲
۰/۰۱۶*	۰/۵۲۴	تقویت تاسیسات اقامتی در شهر مانند (هتل و متل، مهمان پذیرها و...) می‌تواند باعث افزایش گردشگر و تسریع باز آفرینی محلات شهری گردد؟		۱۳
۰/۰۰۰**	۰/۶۴۸	نقش شهرداری زنجان را در توسعه گردشگری و باز آفرینی شهری، چقدر اثر گذار می دانید؟		۱۴
۰/۰۴۵*	۰/۴۳۸	برنامه های نوروزی شهرداری زنجان و میراث فرهنگی و بناهای تاریخی استان را چقدر در توسعه گردشگری مناسب می‌دانید؟		۱۵
۰/۰۳۱*	۰/۴۵۲	ورود شهرداری و شورای شهر را در ساخت پروژه های تاریخی مانند طرح سبزه میدان در روند تسریع باز آفرینی شهر زنجان چگونه ارزیابی می‌کنید؟		۱۶

تعداد: ۳۰ سطح معناداری تا ۹۹٪ (***) سطح معناداری تا ۹۵٪ (*) عدم معناداری (NS)

منبع: مطالعات میدانی نویسنده، ۱۳۹۸

ورود شهرداری و شورای شهر در ساخت پروژه های تاریخی مانند طرح سبزه میدان در روند تسریع باز آفرینی شهر زنجان)، با مولفه ی گردشگری رابطه ای در سطح ۹۵ درصد را دارند. در مجموع با توجه به نتایج آزمون جدول (۳) می توان گفت این نتایج نشان از موفقیت و مطلوبیت گردشگری شهری در احیا و باز آفرینی هسته مرکزی و به سازی محلات قدیمی و تاریخی محلات شهر زنجان دارد و باتوجه به اینکه هسته مرکزی و قدیمی شهر هویت تاریخی شهر را نشان می دهد با رونق گردشگری بار، دیگر هویت و اصالت مرکز شهر زنده می شود و این امر باعث رشد و توسعه شهر زنجان در همه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و توریستی-تفریحی می شود.

بر اساس یافته های جدول یاد شده که به بررسی میزان اثرگذاری گردشگری شهری به عنوان متغیر مستقل بر هر یک از مولفه های یاد شده در جدول (متغیرهای وابسته)، پرداخته است، می توان با توجه به مقدار معناداری چنین بیان کرد که بین متغیر مستقل گردشگری شهری زنجان و همه مولفه های یاد شده (متغیرهای وابسته) رابطه ای معنادار وجود دارد و این مولفه ها توانستند سطح معناداری ۹۹ درصدی را به خود اختصاص دهند البته گفتنی است که چهار مولفه ذکر شده در جدول (اثر توسعه گردشگری در بافت قدیم شهردر درک مسئولین در حفظ آثار و بناها، تقویت تاسیسات اقامتی در شهر مانند (هتل و متل، مهمان پذیرها و...)، برنامه های نوروزی شهرداری زنجان و میراث فرهنگی و بناهای تاریخی استان،

جدول ۴- (آزمون کای اسکوئر یک سویه) برای بررسی میزان تأثیر گردشگری شهری بر مولفه های مربوط به به سازی و باز آفرینی هسته ی مرکزی و محلات شهر زنجان

ردیف	مؤلفه ها	میانگین	درجه آزادی	ضریب کای اسکوئر	ضریب معناداری	نظرات (کارشناسان شهری)، (کارشناسان میراث فرهنگی) و (اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه)
۱	آیا گردشگری شهری در حفظ و احیاء آثار و بناهای بافت تاریخی شهر زنجان تاثیر گذار است؟	۴/۳۶	۳	۱۹/۸۶۷	۰/۰۰۰**	
۲	آیا با توسعه گردشگری در بافت قدیم شهر، مسئولین هم الزام حفظ آثار و بنا را درک خواهند کرد؟	۳/۹۶	۲	۳/۸۰۰	ns/۰/۱۵۰	
۳	آیا با به سازی و بازسازی محلات قدیمی می توان باز آفرینی محلات شهر را سبب شد؟	۴/۳۰	۲	۱۶/۱۲۳	۰/۰۰۰**	
۴	آیا باز آفرینی شهری می تواند هویت تاریخی و گذشته شهر را احیا کند؟	۴/۳۰	۳	۱۶/۱۳۳	۰/۰۰۰**	
۵	آیا گردشگری شهری می تواند به به سازی و احیاء محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان کمک کند؟	۴/۲۶	۳	۱۹/۳۳۳	۰/۰۰۰**	
۶	آیا باز آفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر می تواند هویت تاریخی شهر را بازگرداند؟	۴/۱۶	۳	۱۴/۵۲۳	۰/۰۰۰**	
۷	آیا احیاء هویت تاریخی مرکز شهر روی احساس غرور و افتخار ساکنان شهر نقش تاثیر گذاری دارد؟	۴/۴۰	۳	۲۰/۹۲۳	۰/۰۰۰**	
۸	آیا نوع رفتار ساکنان محل در فضای گردشگری می تواند در تسریع باز آفرینی بافت تاریخی شهر موثر باشد؟	۴/۰۰	۴	۲۲/۳۳۳	۰/۰۰۰**	
۹	آشنایی ساکنان محل از طرح ها و برنامه های حوزه گردشگری در باز آفرینی بافت تاریخی موثر است؟	۴/۱۶	۳	۱۳/۴۷۶	۰/۰۰۰**	
۱۰	افزایش رضایت مندی ساکنان محل از سکونت در فضای گردشگری در باز آفرینی بافت تاریخی موثر است؟	۴/۲۳	۲	۶/۲۰۰	۰/۰۰۰**	
۱۱	برپایی رویداد های اجتماعی در حوزه گردشگری می تواند در باز آفرینی بافت تاریخی موثر باشد؟	۴/۲۳	۳	۱۴/۰۰۰	۰/۰۰۰**	
۱۲	آیا اعتماد مدیران شهری به نظرات ساکنان در فضای گردشگری می تواند در باز آفرینی شهر زنجان موثر باشد؟	۴/۲۰	۳	۲۲/۵۲۳	۰/۰۰۰**	

۱۳	تقویت تاسیسات اقامتی در شهر مانند هتل و متل، مهمان پذیر ها و...) می تواند باعث افزایش گردشگر و تسریع باز آفرینی محلات شهری گردد؟	۴/۰۶	۳	۷/۸۶۷	۰/۰۰۰**
۱۴	نقش شهرداری زنجان را در توسعه گردشگری و باز آفرینی شهری، چقدر اثر گذار می دانید؟	۴/۲۳	۳	۲۳/۶۰۰	۰/۰۰۰**
۱۵	برنامه های نوروزی شهرداری زنجان و میراث فرهنگی و بناهای تاریخی استان را چقدر در توسعه گردشگری مناسب می دانید؟	۴/۱۶	۲	۱/۴۰۰	ns./۴۹۷
۱۶	ورود شهرداری و شورای شهر را در ساخت پروژه های تاریخی مانند طرح سبزه میدان در روند تسریع باز آفرینی شهر زنجان چگونه ارزیابی می کنید؟	۴/۰۰	۳	۹/۲۰۰	۰/۰۲۷*

سطح معناداری تا ۹۹٪ (***) سطح معناداری تا ۹۵٪ (*) عدم معناداری (NS)

منبع: مطالعات میدانی نویسنده، ۱۳۹۸

فرضیه دوم پژوهش

H1: به نظر می رسد گردشگری شهری با ایجاد درآمد
زمینه توجه هر چه بیش تر و بهتر مسئولان شهر را به حفظ،
مرمت، به سازی و در نهایت، باز آفرینی محلات شهری فراهم
خواهد کرد.

H0: به نظر می رسد گردشگری شهری با ایجاد درآمد
مسئولین شهر را به حفظ، مرمت، به سازی و در نهایت، باز
آفرینی محلات شهری فراهم نخواهد کرد.

دومین فرضیه ای که در ارتباط با بررسی نقش و اثرات
گردشگری شهری در باز آفرینی شهر زنجان مطرح می گردد،
این است که بین گردشگری و ایجاد درآمد و توجه مسئولین
شهر به حفظ، مرمت، به سازی و در نهایت، باز آفرینی محلات
شهر زنجان رابطه معناداری وجود دارد که این رابطه ممکن
است به صورت مطلوب یا نامطلوب باشد، در ادامه به بررسی
وضعیت هر یک از مؤلفه های فرضیه مربوطه، با توجه به
نظرات پاسخگویان (کارشناسان و اعضای شورای شهر،
کارشناسان میراث فرهنگی و گردشگری، اعضای هیئت علمی و
مدرسان دانشگاهها) پرداخته می شود. به منظور دستیابی به
اهداف فرضیه دوم پژوهش با توجه به نوع مؤلفه های موجود از
آزمون های ناپارامتریک، فریدمن، کای اسکوتر، اسپیرمن استفاده
شده است که نتایج بدست آمده از آن در جدول های زیر آمده
است.

بر اساس (جدول ۴) همان گونه که مشاهده می شود از راه
آزمون کای اسکوتر به سنجش نظرات (کارشناسان شهری)،
(کارشناسان میراث فرهنگی) و (اعضای هیئت علمی و مدرسان
دانشگاه) در شهر زنجان پرداخته شده که با توجه به خروجی های
این آزمون آماری ناپارامتریک می توان به این مسئله پی برد که
اکثر مؤلفه های مطرح شده در جدول تا سطح ۹۹ درصد مؤثر
واقع شدند و فقط میزان تأثیرگذاری آن ها در این امر متفاوت
بوده است که با توجه به میانگین رتبه ای موجود در آزمون و
مقدار کای اسکوتر می توان به این امر دست یافت که بیش ترین
تأثیر این مؤلفه ها به اثر احیاء هویت تاریخی مرکز شهر روی
احساس غرور و افتخار ساکنان شه زنجان بوده است وهم چنین،
یک مؤلفه مطرح شده در جدول تا سطح ۹۵ درصد مؤثر واقع
شده است که این امر نیز نشان از رابطه معنادار و مطلوبیت
مؤلفه یاد شده دارد. در بین مؤلفه های مطرح شده در جدول دو
مؤلفه توسعه گردشگری در بافت قدیم شهر، و الزام درک
مسئولان در حفظ آثار و بنا و برنامه های نوروزی شهرداری
زنجان و میراث فرهنگی هیچ رابطه معناداری وجود ندارد. در
مجموع به این نتیجه برسیم که میزان چولگی در بین اکثریت
این مؤلفه ها بسیار پایین بوده به جز دو مؤلفه توسعه گردشگری
در بافت قدیم شهر و الزام درک مسئولان در حفظ آثار و بنا و
برنامه های نوروزی شهرداری زنجان و میراث فرهنگی که رابطه
معناداری با گردشگری ندارند.

جدول ۵- سنجش میزان اثر گذاری گردشگری شهری بر ایجاد درآمد و توجه مسئولین امر در حفظ، مرمت و بهسازی و بازآفرینی محلات شهر زنجان با استفاده از (آزمون فریدمن)

ردیف	نظرات (کارشناسان شهری)، (کارشناسان میراث فرهنگی) و (اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه)	مؤلفه ها	میانگین رتبه ای فریدمن	میزان تأثیر عوامل (رتبه)	درجه آزادی	ضریب کای اسکوتر	ضریب معناداری
۱	آیا با گسترش گردشگری در شهر می توان از درآمد آن برای احیاء آن بافت استفاده کرد؟	۷/۹۳	۵				
۲	آیا سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با اختصاص مبلغ بیش تری از درآمد توریسم به احیاء و بهسازی بافت موافق است؟	۴/۰۳	۱۱				
۳	آیا با افزایش درآمد بدست آمده از گردشگران می توان مقدار قابل توجه ای از این درآمد را به بهسازی و احیاء خود مکان اختصاص داد؟	۷/۵۸	۷				
۴	آیا افزایش گردشگری شهری موجب رونق گرفتن صنایع دستی شهر زنجان خواهد شد؟	۷/۸۲	۶				
۵	آیا ورود گردشگران به شهر زنجان می تواند در کاهش بیکاری اثر گذار باشد؟	۷/۲۰	۹				
۶	آیا گردشگری شهری بهبود درآمد اهالی محله و شهر را به دنبال خواهد داشت؟	۷/۴۸	۸				
۷	گردشگری موجب افزایش تقاضا برای خدمات و کالاهای ویژه شهر زنجان می شود؟	۸/۴۳	۲				
۸	آیا گردشگری شهری موجب افزایش بازار های جدید برای تولیدات محلی می شود؟	۷/۸۲	۶	۱	۳۱۴	***	
۹	آیا گردشگری شهری موجب خلق فرصت های شغلی جدید در شهر زنجان می شود؟	۸/۹۳	۱	۳	۴۴	۰/۰۰	
۱۰	گردشگری شهری موجب افزایش بهبود کمی و کیفی صنایع دستی شهر زنجان می شود؟	۷/۲۰	۹				
۱۱	تقویت زیر ساخت های گردشگری شهر زنجان می تواند باعث جذب گردشگر و به تبع آن افزایش درآمد پایدار شهر گردد؟	۸/۰۲	۴				
۱۲	حکمروایی مطلوب شهری می تواند باعث هماهنگی یکپارچه سازمان ها و ارگان ها در زمینه توسعه گردشگری پایدار شهری و به تبع آن رونق اقتصادی شهر زنجان گردد؟	۷/۵۸	۷				
۱۳	داشتن برنامه منسجم اقتصادی در حوزه گردشگری شهری زنجان در زمینه چگونگی توسعه آینده شهر می تواند باعث هماهنگی سازمان ها و ارگان های شهری شود؟	۶/۶۵	۱۰				
۱۴	به کار گیری چشم انداز بلند مدت توسعه شهری در حوزه گردشگری شهری در جهت رسیدن به مدیریت یکپارچه شهری می تواند موجب توسعه پایدار گردشگری شهر زنجان شود؟	۸/۳۲	۳				

تعداد: ۳۰ سطح معناداری تا ۹۹٪ (***) سطح معناداری تا ۹۵٪ (*) عدم معناداری (NS)

منبع: مطالعات میدانی تویسنده، ۱۳۹۸

بنابراین، بین گردشگری شهری در شهر زنجان و مولفه های مطرح شده در جدول از دیدگاه سه گروه از پاسخگویان (کارشناسان و اعضای شورای شهر، کارشناسان میراث فرهنگی

بر اساس جدول (۵) نتیجه آزمون فریدمن نشان داد که بین گردشگری شهری و هر کدام از مولفه هایی که در زیرمجموعه فرضیه دوم پژوهش قرار گرفته اند رابطه معناداری وجود دارد.

و به‌سازی بافت موافق است (۴/۰۳) در پایین‌ترین رتبه قرار دارد. بنابراین، با توجه به نظرات پاسخگویان، گردشگری شهری را به ایجاد درآمد زمینه توجه هر چه بیشتر و بهتر مسئولان شهر را به حفظ، مرمت، به‌سازی و در نهایت، باز آفرینی محلات شهری فراهم خواهد کرد.

و اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه) رابطه معناداری تا سطح ۹۹٪ برقرار است. در این بین با توجه به مقدار بیش‌تر میانگین رتبه ای فریدمن از بین مولفه‌های ذکر شده، مؤلفه خلق فرصت‌های شغلی جدید در شهر زنجان از راه گردشگری (۸/۹۳) در رتبه نخست و مؤلفه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با اختصاص مبلغ بیش‌تری از درآمد توریسم به احیاء

جدول ۶- (آزمون کای اسکوتر یک طرفه) برای سنجش میزان اثر گذاری گردشگری شهری بر ایجاد درآمد و توجه مسئولان امر در حفظ، مرمت و به‌سازی و باز آفرینی محلات شهر زنجان

ردیف	نظرات (کارشناسان شهری)، (کارشناسان میراث فرهنگی) و (اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه)	مؤلفه‌ها	میانگین آزادی	ضریب کای ضریب معنا	درجه آزادی	ضریب کای اسکوتر	ضریب معنا
۱	آیا با گسترش گردشگری در شهر می‌توان از درآمد آن برای احیاء آن بافت استفاده کرد؟	۴/۳۶	۳	۱۸/۳۳۳	۳	۱۸/۳۳۳	۰/۰۰۰**
۲	آیا سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با اختصاص مبلغ بیش‌تری از درآمد توریسم به احیاء و به‌سازی بافت موافق است؟	۳/۵۶	۲	۳/۲۰۰	۲	۳/۲۰۰	ns/۰/۰۲
۳	آیا با افزایش درآمد بدست آمده از گردشگران می‌توان مقدار قابل توجهی از این درآمد را به به‌سازی و احیاء خود مکان اختصاص داد؟	۴/۸۳	۴	۲۷/۶۶۷	۴	۲۷/۶۶۷	۰/۰۰۰**
۴	آیا افزایش گردشگری شهری موجب رونق گرفتن صنایع دستی شهر زنجان خواهد شد؟	۴/۳۳	۳	۱۷/۴۶۷	۳	۱۷/۴۶۷	۰/۰۰۰**
۵	آیا ورود گردشگران به شهر زنجان می‌تواند در کاهش بیکاری اثر گذار باشد؟	۴/۲۶	۲	۱۵/۶۶۷	۲	۱۵/۶۶۷	۰/۰۰۳**
۶	آیا گردشگری شهری بهبود درآمد اهالی محله و شهر را به دنبال خواهد داشت؟	۴/۹۰	۴	۲۸/۲۸۶	۴	۲۸/۲۸۶	۰/۰۰۰**
۷	گردشگری موجب افزایش تقاضا برای خدمات و کالاهای ویژه شهر زنجان می‌شود؟	۴/۴۶	۳	۱۸/۵۳۳	۳	۱۸/۵۳۳	۰/۰۰۰**
۸	آیا گردشگری شهری موجب افزایش بازارهای جدید برای تولیدات محلی می‌شود؟	۴/۴۰	۳	۱۸/۵۹۳	۳	۱۸/۵۹۳	۰/۰۰۰**
۹	آیا گردشگری شهری موجب خلق فرصت‌های شغلی جدید در شهر زنجان می‌شود؟	۴/۵۸	۴	۲۱/۲۰۳	۴	۲۱/۲۰۳	۰/۰۰۰**
۱۰	گردشگری شهری موجب افزایش بهبود کمی و کیفی صنایع دستی شهر زنجان می‌شود؟	۴/۳۳	۳	۱۷/۶۸۹	۳	۱۷/۶۸۹	۰/۰۰۰**
۱۱	تقویت زیر ساخت‌های گردشگری شهر زنجان می‌تواند باعث جذب گردشگر و به تبع آن افزایش درآمد پایدار شهر گردد؟	۴/۶۴	۲	۲۰/۶۶۷	۲	۲۰/۶۶۷	۰/۰۰۰**
۱۲	حکمرانی مطلوب شهری می‌تواند باعث هماهنگی یکپارچه سازمان‌ها و ارگان‌ها در زمینه توسعه گردشگری پایدار شهری و به تبع آن رونق اقتصادی شهر زنجان گردد؟	۴/۱۳	۲	۱۲/۶۰۰	۲	۱۲/۶۰۰	۰/۰۲۵*
۱۳	داشتن برنامه منسجم اقتصادی در حوزه گردشگری شهری زنجان در زمینه چگونگی توسعه آینده شهر می‌تواند باعث هماهنگی سازمان‌ها و ارگان‌های شهری شود؟	۴/۴۳	۳	۱۵/۸۰۰	۳	۱۵/۸۰۰	۰/۰۰۰**
۱۴	به کارگیری چشم‌انداز بلند مدت توسعه شهری در حوزه گردشگری شهری در جهت رسیدن به مدیریت یکپارچه شهری می‌تواند موجب توسعه پایدار گردشگری شهر زنجان شود؟	۴/۲۸	۲	۱۳/۴۶۷	۲	۱۳/۴۶۷	۰/۰۱۴*

تعداد: ۳۰ سطح معناداری تا ۹۹٪ (***) سطح معناداری تا ۹۵٪ (*) عدم معناداری (NS)

منبع: مطالعات میدانی نویسنده، ۱۳۹۸

چشم انداز بلند مدت توسعه شهری در حوزه گردشگری شهری و حکمروایی مطلوب شهری) تا سطح ۹۵ درصد مؤثر واقع شده است که این امر نیز نشان از رابطه معنادار و مطلوبیت مولفه یاد شده دارد. در بین مولفه های مطرح شده در جدول یک مولفه (موافقت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با اختصاص مبلغ بیش تری از درآمد توریسم به احیاء و بهسازی بافت) هیچ رابطه معناداری وجود ندارد. در مجموع به این نتیجه برسیم که میزان چولگی در بین اکثریت این مؤلفه ها بسیار پایین بوده به جز یک مولفه موافقت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با اختصاص مبلغ بیش تری از درآمد توریسم به احیاء و بهسازی بافت که رابطه معناداری با گردشگری ندارند.

بر اساس جدول (۵) همان گونه که مشاهده می شود از راه آزمون کای اسکوئر به سنجش نظرات (کارشناسان شهری)، (کارشناسان میراث فرهنگی) و (اعضای هیئت علمی و مدرسان دانشگاه) در شهر زنجان پرداخته شده که با توجه به خروجی های این آزمون آماری ناپارامتریک می توان به این مسئله پی برد که اکثر مؤلفه های مطرح شده در جدول تا سطح ۹۹ درصد مؤثر واقع شدند و فقط میزان تأثیرگذاری آن ها در این امر متفاوت بوده است که با توجه به میانگین رتبه ای موجود در آزمون و مقدار کای اسکوئر می توان به این امر دست یافت که بیش ترین تأثیر گردشگری بر بهبود درآمد اهالی محله و شهر زنجان بوده است و هم چنین، دو مؤلفه مطرح شده در جدول (به کار گیری

جدول ۶- سنجش میزان اثر گذاری گردشگری شهری بر ایجاد درآمد و توجه مسئولان امر در حفظ، مرمت و بهسازی و بازآفرینی محلات شهر زنجان با استفاده از (آزمون اسپیرمن)

متغیر مستقل	متغیرهای وابسته	مقدار اسپیرمن	سطح معناداری
گردشگری شهری	آیا با گسترش گردشگری در شهر می توان از درآمد آن برای احیاء آن بافت استفاده کرد؟	۰/۳۹۴	۰/۰۲۳*
	آیا سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با اختصاص مبلغ بیش تری از درآمد توریسم به احیاء و بهسازی بافت موافق است؟	۰/۳۵۵	ns/۰/۰۵۴
	آیا با افزایش درآمد بدست آمده از گردشگران می توان مقدار قابل توجه ای از این درآمد را به بهسازی و احیاء خود مکان اختصاص داد؟	۰/۵۳۶	۰/۰۰۰**
	آیا افزایش گردشگری شهری موجب رونق گرفتن صنایع دستی شهر زنجان خواهد شد؟	۰/۳۸۷	۰/۰۳۳*
	آیا ورود گردشگران به شهر زنجان می تواند در کاهش بیکاری اثر گذار باشد؟	۰/۵۳۸	۰/۰۰۰**
	آیا گردشگری شهری بهبود درآمد اهالی محله و شهر را به دنبال خواهد داشت؟	۰/۳۸۵	۰/۰۳۶*
	گردشگری موجب افزایش تقاضا برای خدمات و کالاهای ویژه شهر زنجان می شود؟	۰/۳۱۲	ns/۰/۰۹۴
	آیا گردشگری شهری موجب افزایش بازار های جدید برای تولیدات محلی می شود؟	۰/۴۳۴	۰/۰۱۷*
	آیا گردشگری شهری موجب خلق فرصت های شغلی جدید در شهر زنجان می شود؟	۰/۵۳۲	۰/۰۰۰**
	گردشگری شهری موجب افزایش بهبود کمی و کیفی صنایع دستی شهر زنجان می شود؟	۰/۴۸۹	۰/۰۰۶**
	تقویت زیر ساخت های گردشگری شهر زنجان می تواند باعث جذب گردشگر و به تبع آن افزایش درآمد پایدار شهر گردد؟	۰/۳۸۷	۰/۰۳۴*
	حکمروایی مطلوب شهری می تواند باعث هماهنگی یکپارچه سازمان ها و ارگان ها در زمینه توسعه گردشگری پایدار شهری و به تبع آن رونق اقتصادی شهر زنجان گردد؟	۰/۴۸۶	۰/۰۰۶**
	داشتن برنامه منسجم اقتصادی در حوزه گردشگری شهری زنجان در زمینه چگونگی توسعه آینده شهر می تواند باعث هماهنگی سازمان ها و ارگان های شهری شود؟	۰/۴۹۵	۰/۰۰۰*
	به کار گیری چشم انداز بلند مدت توسعه شهری در حوزه گردشگری شهری در راستای رسیدن به مدیریت یکپارچه شهری می تواند موجب توسعه پایدار گردشگری شهر زنجان شود؟	۰/۵۰۲	۰/۰۰۰**

تعداد: ۳۷۴ ** معناداری: در سطح ۰/۹۹ * معناداری: در سطح ۰/۹۵ NS عدم معناداری

منبع: یافته های پژوهش نویسنده، ۱۳۹۸

به استناد به خروجی های این آزمون آماری این گونه قلمداد کرد بین گردشگری به عنوان یک متغیر اثر گزار و مستقل با بیش تر گویه های مطرح شده در جدول به عنوان متغیرهای معیار یا

بر اساس جدول (۶) آزمون اسپیرمن که اثرات گردشگری شهری (متغیر مستقل) را بر مولفه های مطرح شده در جدول (متغیر وابسته) در شهر زنجان را مورد ارزیابی قرار داده می توان

مسائل را ارتقا می بخشد. گردشگری باعث ترغیب و حرکت به سمت ارتقای شرایط محیطی بافت های قدیمی و تاریخی، تمیز نگه داشتن محیط آن ها و جلوگیری از تخریب، ایجاد امنیت و جلوگیری از آلودگی های محیطی می شود. با توجه به نتایج آزمون و در نهایت می توان این فرضیه را تا سطح اطمینان نسبتاً بالای تأیید کرد.

دومین فرضیه ای که در ارتباط با بررسی نقش و اثرات گردشگری شهری در باز آفرینی شهر زنجان مطرح می شود، این است که بین گردشگری و ایجاد درآمد و توجه مسئولان شهر به حفظ، مرمت، به سازی و در نهایت باز آفرینی محلات شهر زنجان رابطه معناداری وجود دارد به منظور دستیابی به اهداف فرضیه دوم پژوهش با توجه به نوع مولفه های موجود از آزمون های ناپارامتریک، فریدمن، کای اسکوئر یک طرفه و اسپیرمن استفاده شده است که نتایج بدست آمده از مولفه های یاد شده نشان از تاثیر نسبتاً بالای گردشگری در ایجاد درآمد و توجه نسبتاً بالای مسئولین امر به حفظ، مرمت، به سازی و باز آفرینی محلات شهر زنجان دارد. بنابراین نتایج آزمون های گرفته شده می توان این فرضیه را تا سطح اطمینان نسبتاً بالای تأیید کرد.

در نهایت، می توان گفت با مطالعه داده های بدست آمده از حضور گردشگران و چگونگی به سازی بافت های با ارزش و تاریخی زنجان در سال های اخیر و افزایش گردشگری شهری در سطح اماکن تاریخی و تفریحی شهر و سود آور بودن آن ضمن ایجاد اشتغال برای افراد زمینه برای مردم و مسئولین شهری فراهم شده تا با اشتیاق و علاقه از به سازی بافت حمایت کرده و گاهی نه تنها مشکلی برای طرح بوجود نیاید بلکه با حمایت مردم طرح را سریع تر جلو ببرند. بطوریکه اجرای طرح سبزه میدان نماد زنده از مشارکت مردم، مسئولان و صاحبان مشاغل و مغازه داران در یک محیط کوچک شهری بشمار می رود. به سازی بافت و ارزش پیدا کردن آن با جذب گردشگر و سود و درآمد سرشار ناشی از گسترش توریسم بهترین راه برای باز آفرینی بافت های قدیمی شهرها بوده و ضمن احیاء هویت شهرها و حس تعلق مکانی زمینه را برای پذیرش توریسم و گردشگری شهری فراهم می سازد که می توان با درآمد بدست آمده از به سازی هر چه بهتر شهر کمک کرد. طبق مطالعات میدانی و جمع آوری داده های بدست آمده از تکنیک دلفی و مصاحبه با کارشناسان حوزه گردشگری، اساتید حوزه گردشگری و مسئولین شهرداری درگیر در حوزه گردشگری و پرسش های مطرح شده در حضور کارشناسان همه به اتفاق اثرات گردشگری را بر باز آفرینی و باز سازی شهری بصورت ملموس مشاهده کردند و قبول دارند که افزایش گردشگری شهری به صورت مستقیم بر افزایش درآمد تاثیر گذار بوده و همین

وابسته رابطه معنا داری در سطح ۹۵ درصد وجود دارد وجود دارد از میان مولفه های یاد شده ۵ مولفه با گردشگری رابطه در سطح ۹۵ درصد دارد که در مجموع نشان از مطلوبیت اثر گردشگری بر گوپه های یاد شده می باشد. با توجه به نظرات پاسخگویان از میان مولفه های مطرح شده تنها دو مولفه ی موافقت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با اختصاص مبلغ بیش تری از درآمد توریسم به احیاء و به سازی بافت و اثر گردشگری در افزایش تقاضا برای خدمات و کالاهای ویژه شهر زنجان هیچ رابطه ی معنا داری وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج بدست آمده نشان می دهد که افزایش گردشگری شهری باعث هویت بخشی و با آفرینی اماکن تاریخی شده و اصلاحات بدست آمده از حضور گردشگران با افزایش درآمد باعث رونق گردشگری و توجه هر چه بیش تر مدیران شهری به به سازی بافت های با ارزش تاریخی زنجان در سال های اخیر شده است که در نهایت، ضمن ایجاد اشتغال زمینه باز آفرینی شهری را فراهم کرده است. با مطالعه و بررسی وضعیت موجود شهر و مشاهده اماکن به سازی، مرمت و باز آفرین شده می توان به این نتیجه رسید که با گسترش گردشگری شهری و افزایش درآمد بدست آمده از این مسئله، روز به روز اهمیت این امر به مسئولان شهری نیز روشن می شود و آنها را به این امر ترغیب می کند که خودشان نیز در این امر پیش قدم شده و با مشارکت تمامی مسئولان از جمله استانداری، فرمانداری، میراث فرهنگی شهرداری و شورای شهر زمینه را برای برنامه ریزی و طراحی اماکن مورد نیاز برای گردشگران و مردم شهر فراهم ساخته و باز آفرینی شهری را در محلات هدف پیاده کنند.

نخستین فرضیه ای که در ارتباط با بررسی نقش و اثرات گردشگری شهری بر باز آفرینی شهر زنجان مطرح می گردد، این است که بین گردشگری و به سازی و باز آفرینی محلات قدیمی و هسته مرکزی شهر زنجان رابطه معناداری وجود دارد در این خصوص از آزمون های آماری کای اسکوئر یک طرفه، فریدمن و کرامر استفاده شده است، که بر مبنای نتایج بدست آمده از این آزمون ها این گونه می توان بیان کرد که گردشگری شهری تا سطح بالایی توانسته است مؤثر واقع گردد و به بهبود و به سازی و باز آفرینی هسته مرکزی شهر زنجان منجر شود. بنابراین، این بیانگر آن است که گردشگری در بافت قدیمی باعث توسعه روابط فرهنگی و تحکیم وحدت محلی می شود و همکاری و مشارکت بین محله ای تقویت خواهد شد. از آنجا که ساکنان محلی و بویژه جوانان شاهد توجه و علاقه توریست ها به مسائل حفاظت از محیط زیست هستند، توریسم سطح آگاهی در مورد این

کردن محله شادی و نشاط را نیز برای مردم محله و شهر به ارمغان خواهد آورد و ساعتی از اوقات فراغت مردم را نیز پر خواهد کرد. در کنار این مسائل باعث ایجاد اشتغال و درآمد برای تعدادی از شهروندان خواهد شد و زمینه را برای توسعه واقعی شهر فراهم خواهد کرد.

امر مسئولان شهری از جمله میراث فرهنگی و شهرداری را بر آن خواهد داشت تا از این پتانسیل به خوبی استفاده کند و این امر به صورت غیرمستقیم روی احساس هویت، غرور و حس محلیت و تعلق خاطر مکانی را در شهروندان زنده خواهد کرد و باعث برجسته شدن این مسئله خواهد شد. همه این عوامل روی شادابی و نشاط ساکنان محله و شهر تاثیرگذار بوده و ضمن هویت پیدا

References

- 1- Iranian Harris et al. (2018): Identifying and prioritizing the factors and categories affecting foreign tourists, a case study of Tabriz, *Sarzamin Geographical Quarterly*, No. 61, Spring 1398, Pages 1 to 16.
- 2- Aminzadeh Behnaz, Dadras Raheleh (2012): Culture-Based Reconstruction in the Historical Context of Qazvin with Emphasis on Urban Tourism, *Iranian Architectural Studies: Volume 1, Number 2*; From page 99 to page 108.
- 3- Bahraini, Hossein (1997): Urban Planning and Sustainable Development, Approach No. 17, National Scientific Research Council, Tehran.
- 4- Zanjan Province Attractions (2014): Deputy Governor of Planning of Zanjan.
- 5- Hossein Ali, Hassan (2009): A Passage on the History of Zanjan, Danesh Publications, Spring.
- 6- Habibi et al.; Kiomars (2008): From Zangan to Zanjan (A Look at the Physical-atmospheric Developments of Old Urban Context), Zanjan University Press.
- 7- Dalir et al., Hosseinzadeh (2013): Zanjan, from yesterday to today; *Roshd Geography Magazine*, Volume 28, Number One, Fall.
- 8- Shadi Tavana (2013): Renewal of Iranian city centers with an approach to urban tourism, the first national conference on tourism, geography, and sustainable environment, Hegmataneh Environmental Assessors Association.
- 9- Shabani Amir Hossein, Izadi Mohammad Saeed (1396): Localization of Integrated Urban Regeneration of Historical Context of Islamic City, *Islamic Architectural Research*, Volume 5, Number 2 (Section 15) from Page 150 to Page 168.
10. Zangiabadi Ali, Gholami Younes, Mousavi Seyed Ali (2011): A Study of Urban Reconstruction Approach Using SWOT Model Case Study, *Central Context of Mashhad, Geography: Volume 9, Number 30*; From page 57 to page 76.
- 11- Fatemeh Afkhami Banaim (2013): Urban Reconstruction with Urban Tourism Approach, A Case Study of Tabriz Grand Bazaar Entrance Area, Supervisor: Mohammad Saeed Izadi, M.A. Thesis. State - Ministry of Science, Research, and Technology - Tabriz University of Islamic Arts - Faculty of Art and Architecture.
- 12- Ghezelbash, Somayeh (2008): Physical Abnormalities in Informal Settlement Areas of Cities and Its Impact on the Occurrence of Social Anomalies studied: Bisim Informal Settlement Area in Zanjan City; M.A. Thesis, Zanjan University.
- 13- Statistics Center of Iran, General Census of Population and Housing - Zanjan city during the years 1955-2016.
- 14- Mokameli, Mohammad Kazem (2000): Zanjan and its periodic growth, *Farhang Quarterly*, First Year, Third and Fourth Issues; Fall and Winter.
- 15- Armanshahr Consulting Engineers (2006): Studies of the detailed plan of Zanjan city; General Department of Roads and Urban Development of Zanjan province.
- 16- Armanshahr Consulting Engineers (2009): Studies of the current situation of the worn-out context areas of Zanjan city; General Department of Roads and Urban Development of Zanjan Province.
- 17- Mohammad Jahed Ghadami. Khosrow Daneshjoo. Seyed Gholamreza Eslami (2014): Conceptual Model of Reconstruction of Urban Centers with Emphasis on Urban Tourism (Case Study: Mahmoudabad Coastal City Center); National Conference on Sustainable Architecture and Urban Landscape. Mehrnaz Shahr International Institute of Architectural and Urban Studies.

- 18- Mohammad Pourzarandi Hosseini, Aminian Nasser (2015): Evaluation of the re-creation capabilities of tourist sidewalks from the perspective of sustainable urban development (Case study: 15 Khordad St., Tehran), Economics and Urban Management, Volume 3, Number 11; From page 1 to page 21.
- 19- Masoud Mohammad, Beigzadeh Shahraki Hamidreza (2012): Maintaining and recreating the cosmetic motifs of city areas, Urban research and planning: Volume 3, Number 10; From page 43 to page 66.
- 20- Nasiri, Seyed Mohammad (2008): Zanjan Province and Industrial Development, Fourth Year, No. 42, January.
- 21- Hajar Abbasi Asl (2015): Presenting urban design strategies in the old context of Amlash to protect and recreate the city with an emphasis on tourism, Supervisor: Gholamreza Haghghat Naeini, M.A. Thesis. State - Ministry of Science, Research, and Technology - Tehran University of the Arts - Faculty of Art and Architecture.
- 22- CLG (Communities and Local Government) (2007e): strong and prosperous Communities: The Local-Government White Paper- Making It Happen: The Implementation Plan, London: HMSO.
- 23- Couch, C. (1990): Urban Renewal: Theory and Practiec (chapter) 1 covers post - war approaches to the reconstruction of urban areas, basingstoke: macmillan.
- 24- EC. (20006), European Institute for Urban Affais 2006.Fainstein, S. Gordon S., I and Harloe , M. (1992): Divided Cities: New York and london in the contemporary World (Basil Blackwell, Oxford , UK.
- 25- Roberts, P. 2000. the evolution, definition and purpose of urban regeneration , in P. Roberts and H. syke (eds) Urban Regenetation , A Handbook. British Urban Regeneration Association, SAGE Publication, London, 9-36
- 26- Roberts, P. and Sykes, H. (eds) (2000): Urban Regeneration: A Handbook, london: Sage

